

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 61866-09-20 ידיד ואח' נ' ועדת המכרזים למכרז מר/2018/2019 של רשות
מקרקעי ישראל ואח'

בפני כבוד השופט רמי אמיר

עותרים

1. יאיר ידיד
 2. עמית יעקב בירן
 3. ידיד בירן שמאות ופיתוח מקרקעין בע"מ
- ע"י ב"כ עו"ד איתי בשן

נגד

משיבים

1. ועדת המכרזים למכרז מר/2018/2019 של רשות
מקרקעי ישראל
 2. רשות מקרקעי ישראל מחוז מרכז
- ע"י ב"כ עו"ד סאלי געסוס מפרקליטות מחוז מרכז - אזרחי

פסק דין

1. בפני עתירה שהוגשה ביום 1.10.20 על העותרים כנגד החלטת ועדת המכרזים של רשות
מקרקעי ישראל וכנגד הרשות עצמה, לחלט את הערבות הבנקאית שהגישו העותרים
במסגרת המכרז של המשיבות, ולהורות על השבת סכום הערבות בצירוף הפרשי ריבית
והצמדה.
לאחר עיון בעתירה, הוריתי לצדדים להודיע האם הערבות חולטה, וככל שכן – האם ההליך
המתאים בענייננו לבירור המחלוקת איננו תובענה מנהלית, בשים לב לכך שמדובר בתביעה
כספית להשבת סכום כסף שעילתה במכרז.
הצדדים הודיעו בהודעה משותפת שהערבות חולטה עוד ביום 29.12.19, קרי בטרם הגשת
העתירה; אך למרות זאת סברו הצדדים שהאכסניה המתאימה לבירור העניין היא עתירה
מנהלית. עוד הודיעו הצדדים, כי המשיבות מבקשות לנמק את עמדתן בהודעה נפרדת, וכך
אכן עשו.
אליבא דהמשיבות, העתירה תוקפת החלטה מנהלית שהתקבלה בעניינם של העותרים;
ולכן, ובהתאם להוראות סעיף 15(1) לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים, יש להשיג עליה
באמצעות הגשת עתירה מנהלית. לשיטתן, בהתאם להלכה הפסוקה יש לבכר תקיפה ישירה
של החלטות המנהל באמצעות הגשת עתירה מנהלית על פני תקיפה עקיפה שלהן; וממילא
הליך התובענה המנהלית כפוף למיצוי ההליך המנהלי.
2. שקלתי בדבר, ואולם אינני סבור כי הצדק עם בעלי הדין.
3. לטעמי, הדרך הנכונה לברר את טענות העותרים ולהעניק להם את הסעד המבוקש על ידם
(ככל שכן ייפסק) היא במסגרת תובענה מנהלית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 20-09-61866 ידיד ואח' נ' ועדת המכרזים למכרז מר/2018/2019 של רשות
מקרקעי ישראל ואח'

סמכותו של בית המשפט לעניינים מנהליים קבועה בסעיף 5 לחוק בתי משפט לעניינים
מינהליים, התש"ס-2000.

עתירה מנהלית מוגדרת בסעיף זה, בין היתר, כ"עתירה נגד החלטה של רשות או של גוף
המנוי בתוספת הראשונה בענין המנוי בתוספת הראשונה". בהמשך לכך, נקבעו בתוספת
הראשונה סוגי הגופים וסוגי ההחלטות שניתן לעתור כנגדם.

לעומת זאת, תובענה מנהלית מוגדרת כ"תובענה המנויה בתוספת השלישית". ומה נקבע
בתוספת השלישית כעניין שניתן להגיש בגינו תובענה מנהלית? לצד האפשרות להגיש
תובענה ייצוגית, נקבעה האפשרות להגיש "תובענה לפיצויים שעילתה במכרז, כאמור
בפסקה 5 לתוספת הראשונה." פסקה 5 לתוספת הראשונה היא הפסקה המאפשרת להגיש
עתירות מנהליות הקשורות לענייני מכרזים.

הפועל היוצא מכך הוא, שענייני מכרזים המפורטים בתוספת הראשונה נתונים כולם
לסמכותו של בית המשפט לעניינים מנהליים, בין בעתירה ובין בתובענה; ואין להביאם לפני
בתי המשפט הכלליים בכל הליך שהוא. בעניין זה ראו: ברק ארז **משפט מינהלי – משפט**
מינהלי דיוני 247-246 (2017).

ואולם מה בין ההליכים המנהליים השונים? בעתירה מנהלית נתקפת ההחלטה המנהלית
גופה ובאופן ישיר, ולא ניתן לעתור בה לקבלת סעדים כספיים. בתובענה מנהלית, לעומת
זאת, ניתן לבקש סעד כספי בלבד; וההחלטה המנהלית נתקפת באופן עקיף בלבד, כדרך
וכנדבד לקבלת פיצוי כספי בגין הפגם שנפל בהחלטה. ראו: ברק ארז **משפט מינהלי –**
משפט מינהלי כלכלי 174-186 (2013).

4. בענייננו, מבקשים העותרים את השבת כספי הערבות הבנקאית שחולטה על ידי המשיבות.
לצורך זאת הם תוקפים את החלטת המשיבות שהורתה על חילוט הערבות, תוך שהם
טוענים לפגמים שנפלו הן במכרז עצמו והן בקבלת ההחלטה. אך כאמור, תקיפת ההחלטה
המנהלית מובנית בהליך התובענה המנהלית. כך, למשל, כאשר עולה טענה לביטול זכיה
במכרז שלא כדין, יכולה הזוכה שזכייתה בוטלה לתקוף את ביטול הזכייה ולהגיש עתירה
מנהלית בעניין זה, או להשלים עם ביטול הזכייה ולהגיש תובענה מנהלית שעניינה השבת
הכספים שהושקעו על ידה במסגרת המכרז. כך או כך, יעלו במסגרת ההליך טענות הנוגעות
לפגמים בקבלת ההחלטה בדבר ביטול הזכייה. אך מרגע שהסעד המבוקש הוא השבת
כספים, האכסניה המתאימה לבירור העניין היא תובענה מנהלית.

ראו בעניין זה, של דרישה להשבת כספי ערבות שחולטה במסגרת מכרז, את החלטתו של
כב' השופט הנדל ברע"א 1425/14 **נוף לים עכו בע"מ נ' רמ"י** (2.4.14), שם אפילו לא עלתה
על הפרק האפשרות של הגשת עתירה מנהלית לצורך השבת הכספים, והדילמה הייתה רק
בשאלת הסמכות אם מדובר בבית המשפט לעניינים מנהליים או בבתי המשפט הכלליים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 20-09-61866 ידיד ואח' נ' ועדת המכרזים למכרז מר/2018/2019 של רשות
מקרקעי ישראל ואח'

5. עיינתי באסמכתאות אליהן הפנו המשיבות.

בעע"מ 7401/14 קסם מילניום בע"מ נ' רשות שדות התעופה (9.9.15) השאלה היחידה שעמדה על הפרק הייתה החובה למצות הליכים בעתירה מנהלית בטרם הגשת תובענה מנהלית לפיצויי קיום. פיצויים מסוג זה נועדו להביא את העותרת למצב כאילו זכייתה במכרז התממשה. מובן שבנסיבות אלו יש להעדיף תקיפה ישירה של ההחלטה המנהלית, ולהטיל על העותר להוכיח את כנות טענתו שהיה עליו לזכות במכרז באמצעות ניסיון אמיתי לזכות בו. ואולם בענייננו אין כבר מה למצות, שכן הערבות כבר חולטה. כמו כן, אין כאן תביעה לפיצויי קיום, תביעה שהיא הלבוש האחר של אכיפת הזכייה במכרז. העותרים בענייננו אינם עומדים על זכייתם במכרז, והם השלימו עם ביטולו. לכן גם כל הרציונאל של הלכת קסם מילניום אינו רלבנטי לענייננו.

גם ההפניה לדנ"מ 5519/15 יונס נ' מי הגליל תאגיד המים והביוב האזורי בע"מ (17.12.19) אינה מסייעת למשיבות. שם נדונה בכלל חובת מיצוי הליכים בפניה מוקדמת לרשות המנהלית בטרם הגשת תובענה ייצוגית נגדה. ואולם בענייננו לא עולה שאלת הפניה המוקדמת לרשות, שכן העותרים פנו למשיבות בטרם הפניה לבית המשפט. ובכל מקרה, הדרישה לפניה מוקדמת לרשות המנהלית לפני נקיטת הליכים נגדה בבית המשפט, אינה שקולה לדרישה להקדים ולפנות בעתירה לבית המשפט בטרם תביעה. הרציונאלים שונים זה מזה.

בכל פסקי הדין המחוזיים אליהם הפנו המשיבות לא נדונה שאלת ההתאמה של הליך העתירה לעומת הליך התובענה, אלא פשוט דנו לגוף העתירה. לפיכך, גם בהם אין אסמכתא לדבר, ובוודאי שלא אסמכתא מחייבת.

גם התביעה האזרחית בת"א איננה מוסיפה לענייננו. שם התבקש סעד מנהלי מובהק, לבטל את השעייתה של התובעת מהאפשרות לגשת למכרזים, ואילו הסעד הכספי היה סעד נלווה. בענייננו, הסעד הכספי שהתבקש הוא למעשה הסעד המהותי והעיקרי; בעוד שהסעד של ביטול ההחלטה לחלט את הערבות דומה לסעד הצהרתי, שמגולם בכל תביעה כספית.

6. השיקול הפיסקאלי הוא שיקול נוסף התומך בעמדתי, שבעניין שבפניי היה מקום להגיש תובענה מנהלית ולא עתירה מנהלית. כאשר הסעד המבוקש הוא כספי גרידא, יש מקום לחיוב באגרה בהתאם לקבוע בתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007. הבחירה בסעד הצהרתי או בסעד מנהלי לבטל החלטה, כשהסעד הכספי מובלע תחת הכותרת "להורות על השבה", היא בחירה שנועדה להתחמק מתשלום אגרה.

7. לנוכח כל האמור לעיל, וכפי שהובהר בתחילה, עמדתי היא כי היה על העותרים להגיש תובענה מנהלית לצורך השבת כספי הערבות שחולטו, והעתירה המנהלית איננה ההליך המתאים לכך.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 61866-09-20 ידיד ואח' נ' ועדת המכרזים למכרז מר/2018/2019 של רשות
מקרקעי ישראל ואח'

1

2

לפיכך, אני מורה על מחיקת העתירה המנהלית, ללא צו להוצאות.

3

העותרים רשאים, כמובן, לפתוח כעת בהליכי תובענה מנהלית, ולשלם אגרה כדין.

4

5

6

ניתן היום, ג' כסלו תשפ"א, 19 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.

7

רמי אמיר, שופט

8

9